

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTINNO/OCLAJI PO CENIKU/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150, POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČV-TEJO/POŠTINA PLACANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Prisilna poravnava.

Iz Beograda prihajajo vesti, da se bo posrečilo do mučnih pripravah in silnih naporih zopet za nekoliko časa zvezati razočarajoči radikalni klub, o katerem je šel po deželi glas, da se bo sesul, čim zadnja proti patentiranim izkoriščevalcem naroda kak ostreši veter. Interes partije je zmagal vse. Čika Baša sprejema po dolgih mesecih železnera kancelarija in se razgovarja z njim v dveurni konferenci. Dlični Velizar Janković pa se istočasno brati s svojim doslej kletim sovražnikom bivšim saobračainim ministrom Andro Stanićem. Pope Janič na gori same radosti in blagoslovavlja z malim Lazicom veliki sporazum v klubu radikalne viteske vojske.

Vse časopisje je polno poročil o tem senzacionalnem preobratu med radikali in mu prisilne najdalekosežnejše posledice, ki se skladajo z napovedmi advokata radikalije Nikole Uzunovića, da se bodo po tem generalnem pobratenu Jugoslovenom vremena ziasnila.

Jugoslovenski nacionalisti z največjim mirom opazujejo to poslednjo izro. revolucionarnih čič, ker vemo, da je vse skupaj samo grda komedija na račun izkoriščaneza naroda, brezopravnih trobinov, ki so v tem času obupne gospodarske krize ter prirodnih katastrof pričakovali iz Beograda izdatne pomoči ter odločnih odredb, ne na poročil, da se je očaj radikalije pobotal z javnim bozom — Uzunovićem. Ostalo ho vse pri starem. Delo vlade in parlamenta bo po tem zbozanju tako ne-

plodno, kakor je bilo doslej, ko so se izgovarjali sporazumaši, da ne morejo pričeti z reševanjem perečih ekonomskih in socialnih nalog, ker jim preti sleherni uro izpad Pašičevcev, katerim so napram kombinacijam sestave nove vlade, vrašanja davčne reforme, državlanskega zakona, kazenskega prava itd. ničvredni poimi in želje ljudstva, ki mora biti veselo, da ima tako plodovit parlament, v katerem zdeha in spi pri sejah po 30 poslancev. Izpremembe bo le toliko, da bodo odsele uporabili novega grešnega kozla, na katerega bodo prtili grehe svoje lenobe in zločinske brezbriznosti, ki upropaščata zemljo in narod ter grozita v kratkem uničiti vse s tolikimi neizmernimi žrtvami priboriene pridobitve.

V ostalem se ho ta pesem degeneracije parlamentarizma in upropaščanja demokracije do tem sporazumu je še očitala in odrinilo za nekaj časa oni lin, ko bodo vstali iz naroda imakov možja optimizma in delavolnosti, ki bodo obračunali z onimi partijami, ki so izzubile raison d'être in ki obstoje samo še zavoljo koristlovstva ter izmozgavanja naroda. In med temi borci za zrušenje iznemoglih partij in zvrzdnio nove vlade Jugoslavije ne bodo sedeli oni, ki bi morali poslušati in biti veseli, da jih narod ne tira pred sod radi njihovih grehov, temveč ljudje, ki bodo omogočili svobodni razvoj narodnega cenila na gospodarskem in kulturnem polju, da si bo priboril čim preje primerno mesto med ostalimi civiliziranimi nacijami. A. V.

vnovič, da je dray govoril Koseski, ki je rekel: »Hrib se omaie in hrast zvestoba Slovenca ne mine. Živelja Avstrija!«

Ta govor dr. Natlačena je prišel nehoti na misel vsakemu, ko je izvedel, da je postal isti dr. Natlaččen poslevoedeči podpredsednik SLS, ki nastopa kot predstavnica vseh Slovencev in zastona interese »slovenskega naroda«. Ne gre za dr. Natlačena kot osebo, gre za principielni slučaj v vrsti drugih, povsem podobnih, ki dokazujejo, da nekateri ljudje prehitro pozabljajo na preteklost ter preveč računajo na pozabljivost drugih.

Dr. Natlaččen je govoril citirani govor kot zrel mož pred veliko maso ne da bi bil k temu silien iz kakršnikoli razlogov. Če so se takratni naši javni funkcionarji oglasali v tem smislu, se lahko oravilčijo z izgovorom, da so se morali hliniti, če niso hoteli riskirati, da pridejo na njih mesto tuierodni eksponenti režima. Dr. Natlaččen nima tega oravilčila, nastopil je prostovoljno kot »glas iz ljudstva«, povsem prostovoljno je slavil Avstrijo in Habsburžane, pljuval na Srbijo ter proglašal naše ozemlje za zakonito lastnino Avstrije.

Upravičeno je torej vprašanje, če in kdai je dr. Natlaččen menial to svoje javno izrečeno in gotovo trezno premišljeno naziranje. Dokazov za spremembo naziranja dr. Natlaččen do danes ni doprinesel in stona brez tega dokaza na čelo SLS, ko je parlamentarni predstavnik ie Jugoslovenski klub v Beogradu. Spoštujemo vsako prepričanje, če ostane zvesto samo sebi, da nai bo še tako nasprotno našemu, ne moremo pa ostati mirni, če prevzemajo vodstvo »našega naroda« oni, ki so se povsem prostovoljno in brez potrebe eksponirali za Avstrijo ter se zaletavali z besnim sovraštvom v bratsko Srbijo. Ne gre za notranjo zadevo SLS, dr. Natlaččen ie postal s prevzemom poverjena mu funkcije vodilna osebnost SLS, samozvane reprezentance Slovencev. Gotovo ne bo koristilo introm našega plemena, če bodo Srbi niegovim vodilnim osebnostim lahko očitali take nastope. Vsa naša javnost se mora torej uoreti podobnim izvolitvam, dr. Natlaččen sam da nai odstooi in dokaže s tem zvestobo svoiemu prepričaniu, na tudi luibezzen do »slovenskega naroda in niegove neomadeževane trobinice.«

razbežala se bo mednarodna banda tatov, lopovov, pustolovcev, izkoriščevalcev in nesramnih eksperimentatoriev na vse vetrove da spravi na varno, kar si je nagrabila tekom svojega ustrahovanja ruskega naroda. In nobesili se bodo zope, krivi nosovi sinov izraelskih, ki hodijo po sveti Rusiji kakor osvovialci po podjarmljeni deželi. In nehala bo teči rusko zlato v žene enake jim svojati v inozemstvu.

Nad Kremliem bo zaplapolala vsemu ruskemu narodu in vsemu Slovanstvu sveta belo-modro-rdeča trobinica in starodavni Kremelj, v katerem sedaj gnezdiio sovietski pozlavarii, bo očiščen vsega smrada in blata sprejermal prave brate, brate slovenske!

Da bi nadočil kmalu ta dan!
R. K

Dokumenti.

V »Slovenca« ie za 28. oktober zagledal luč sveta veliki magnificat na slavo in vzpon slovenskega ljudstva onih dni, ko se je rušila trhla Avstrija in porajala mlada Jugoslavija. Oriunaši smo že ponovno primerno ocenili slovenske heroične podvize iz leta 1918., ko so nas bili koroški nemčurii in zasedali našo zemljo Italijani z belimi zastavami ter se približali Ljubliani že na streljai. Zastoni so bila tedaj rotenia zavednih slovenskih mož napram bivšim vojakom cesarske vojske — Slovincem, da nai ostanejo še par dni pod orožjem in očuvajo svojo zemljo pred novimi tirani. Redki so bili, ki so za hid postali, pomislili in se stavili na razdoločajo novi domovini. Brez števila pa ie bilo tistih, ki so opani, nepokorni in neposlušni drli domov ter se etablirali v domačih vaseh za gostilniškimi mizami, od katerih ie v tistih dneh teklo vino v potokih.

Italijani so imeli v načrtu zasedbo Ljubliane in pokrajine do Zidanevega mostu, in hi io tudi izvršili, da jim ni prekržila njihovih načrtov konieniški podpolkovnik Stevan Švabič, ki ie z železno energijo zbral in oborožil v desetih dneh četa Srbov ter z nio pohitel proti Vrhniku, kjer so se nahajali italianski odredi s komando v Logatcu, kateri ie izročil na lastno odgovornost sledečo noto:

»Čete kraljevine Srbije so zasedle v imenu ententnih sil Ljubljansko oblast. Zaopvedano mi ie prepričati sleherni prihod zavezniških italianskih trup v omenieno oblast. Bilo bi mi zelo neljubno, če bi morai pri izvrševaniu goreniega povelja uporabiti orožje, zakar sem nooblaščen. Za slučaj prelivanja zavezniške krvi, odklanjati srbske čete vsaki odgovornosti. Prosim zategadeh komandanta, da ikáže zavezniškim italianskim četam ustavitil se na razvodnici med Savo in Sočo do trenutka, ko bo kraljevska srb-

S. S. S. R. v zatonu, Rusija pred vstajenjem.

S. S. S. R. Soluz sovietskih socialističeskijh respublik — Zveza sovietskih socialističnih republik) — pod tem imenom se predstavlja danes svetu — Rusija ie pred kratkim z velikim pompom proslavila deveto obletnico bolševiške revolucije.

Pomn, ki se ie, oficijelno razvijal na tej proslavi ie bil velik, toda ves ta hrup in šum ni bil vstanu, da bi zaglušil in zadušil prodirljivo zvonjenje »navčkas«, ki že zvonil umirajočemu režimu. Vsa znamenja kažejo, da ie sovietskemu režimu odklenkalo in da ni več daleč čas, ko se zruši v nič. Mislimo da lahko z gotovostjo trdnio, da ie bila deveta proslava zadnja in da ob letu osorei že ne bo več države ki bi nosila ime S. S. S. R. ampak da bo stala pred nami zopet Rusija, ki ie odvrela raz sebe ostudno in nasilno ii nadeto krinko S. S. S. R. V kaki vladavinski obliki kdo to ve? O enem na smo prepričani: To ho zopet slovanska država, vladana od naroda ruskega, ki se ie očistil v purgatoriju strašnega desetletnega trobinia, ne pa od pustolovcev vsega sveta in zlasti ne od izvoljenega naroda izraelskega.

Komunistična stranka, ki ima še danes v S. S. S. R. vso oblast v svojih rokah ie dobila globoke in onasne razpoke, ki se vedno boli širilo in ni ie moči, ki bi jih zamašila in zonet dala stranki ono enotnost, ki ii ie potrebna, da bi moela še nadalje držati valetii v svojih rokah. Stranka se cenii na velike in male frakcije, na vladno večino in

opozicijo. Boi, ki ie nastal med vlado in opozicijo traia naprei in ni izgleda, da bi prišlo do izmirjenja. Kdo ho zmagal? Kakor vse kaže, se ho tudi to pot uresničila stara prjsovlca, da »kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima«. In ta tretji ho ruski narod, ki ga tare bolševizem boli kot ga ie trlo tatarsko izo. Toda ni razkol v komunistični stranki glavna činienica ki ho dovedla bolševizem do padca. Nel Obupno finančno in gospodarsko stanje mu že precej časa kopolie že zdavnai zasluženii grob.

Komunistični gospodarski eksperimenti so doživeli strahovit rolom. Organizacija vnanje trgovine ie odvojedala in povzročila milione in milione izgube. Inozemska pronažanda ie požrla milijarde zlatih rubliev, ne da bi donesla bolševikom toli zaželiena svetovne revolucije. Odpornost kmečkega prebivalstva proti sovietskemu režimu ni ponehala; ampak se ie celo povečala. V deželi vlada snlošno nezadovoljstvo, zlasti ker so živlienski pogodi zbog traine gospodarske krize izredno slabi in vlada silna dražinja. Vlada nima več tiste avtoritete in ne vzbujia več tistega strahu kot prejšnia leta, nasprotno ona sama se boii in io ie strah pred kmeti in delavci. Ne more se več zanesti na rdečo armado, tudi ne na oddelke, sestavliene iz inorodcev in inozemcev.

Eksplozija ie neizbežna in se pripravlia v Rusiji sami. In zrušila se ho vsa tolikana proslavljanja zerradba sovietske države v nič in

Nima ga madeža slovenska trobojnica...

Dr. Marko Natlaččen ie bil 14. novembra 1926 izvolien za poslevoedečega podpredsednika SLS.

»Slovenec« ie v svoji številki od 29. iulija 1914 poročal o manifestacijah, ki so jih priredile mase po ljubljanskih ulicah. O priliki teh manifestacij ie nastoin kot govornik tudi dr. Marko Natlaččen ter izrekel sledeče, v omenieni številki »Slovenca« citirane besede:

»Imamo vojno! Sedmo leto že nam erozi in rožlia s sabljo naš sošed tam doli na južnovzhodni meji naše prostrane domovine. Kakor gleda mogočni lev na malo nazajivo miško, ie zrla mogočna viteška Avstrija na tega svojega pritlikavega soseda. Toda med tem viteškim vedeniem Avstrije ie postalal pritlikavi сосед močnejši in že priroien predrznost, ošabnost in požrešnost ie čudovito rasla tako, da smo prišli že resno v nevarnost, da nam odtrga lep del našega ozemlia. Hudodejski umor dne 28. iulija ie vrrel v to velesrbsko početje

čudovito luč, ki ie mahoma odkrila vso resnost in nevarnost položaja. Da varuje svojo zakonito lastnino, da zagotovi sama sebi in svojim ljudstvom mir, ki ie predogoi blagostania in vsakega napredka, ie morala poseči na najskrajnejšem, ker dobra beseda ni več pomagala, morala poseči na orožju. Imamo vojno! Velike in težke bodo žrtve, ki jih ho moralo doprinesiti na skupni žrtvenik naše skupne domovine naše ljudstvo; toda slovensko ljudstvo ho te žrtve rade volie doprineslo, ker ve, da kai velikega ni mogoče doseči brez velikih žrtiev. Šest stoletii ie naš slovenski narod že pod žezlom preslavne Habsburške dinastije. Šest stoletii ie obranil zvesto svoio zvestobo Habsburškim vladarim. Nima ga madeža slovenska trobojnica! V zavesti, da ie naša bodočnost edino ie v Avstriji, v mnogonarodni vevlasti mogoča, ostane slovenski narod tudi v težki tei pri zvesti tradicijam svojih dedov: zvesti svoiemu cesarju in Avstriji. Dokazali bomo

LISTEK.

Vojvoda Putnik.

Deseto leto ie že skorai minulo odkar ie zatisnil svoje oči Veliki sin Šumadije, daleč od svoje domovine — na zlati Rivierii v bratski deželi francoski. Počival ie tam, kjer ne vlada pozabljivost in nehvaležnost ljudi tam kjer se svetlinie velikih mož ne skruniio, ampak iz njih ustvaria kult novih generacij in nove bodočnosti. Tam ie snival večni sen naš iunaški vojskovoda.

Zahteval ni nikdar od svojega naroda plačila in hvaležnosti: dasiravno ie vse svoje življenje moči in vojaško nadarjenost posvetil edino ie Domovini — naši skupni materi — bivši Srbiji. Edina želja mu ie bila — ki io izlojni domovina slehernemu še tako nevrednemu

sinu — želja po majhnemu kotičku na njenih grudih, za svoje pri delu za očetniavo izmučeno telo.

Nikdar ni hrepenel po časti, posmrtnicah in Pantheonu — vse njegovo življenje ie silien primer skromnosti — a kljub vsemu počiva v Pantheonu sicer ne v onem minljivem, ki so ga sezidale slovenske roke, nego v Pantheonu, ki ie večni, ker počiva v duši našega naroda. Narod ie že izrekel svoio sodbo. Zani ie on simbol požrtvovalnosti in iunaštva. Zgodovina pa mu ie in mu tudi še ho postavila večni spomenik slave kot borcu za narod in osvoboienie.

Vojvoda Radomir Putnik ie brezdomno med našimi vojskovodil in v naši zgodovini novejšega časa naimarkantnejša ter naitrazitejša oseba.

V niemu so bile osredotočene vse lastnosti, brez katerih ne more

biti vojskovodja, ki nai ho zmoežen velikega čina.

Poleg obširnega vojaškega znanja ie razpolagal tudi z ogromnim izkustvom. Te njegove vrline so mu omogočale, da ie naitežie strateške probleme ne samo nazlo domel, ampak tudi tako prenosto izražal, da ga ie zamorel razumeti i najzadnji seliak. Razven tega pa je bil Putnik tako čisteva in svetlega značaja, kakor ie malokdo: lastnost brez katere ne more biti velikega voditelja ne velikih in trainih uspehov. Značaien, z veliko moralno hrabrostio, ie bil vedno pripravljen tudi v najkritičnejših trenutkih prevzeti na svoje rame tudi soodgovornost.

Vojvoda Putnik ie bil veren služabnik domovine. Zani ie bila služba in delo v nieno korist edini cili življenja. O tem nam priča veliko dokazov, če bi hoteli navajati vse, bi lahko napisali debelo knjigo.

Kot generalisimus iunaške srbske vojske ie bil vojvoda Putnik vedno rezerviran, resen in zamišlien v svoje načrte. Niegove misli na so bile vedno posvečene ie delu, ki mu ie bilo poverieno. Ko ie težko obolen ni našel niti toliko časa da bi se lečil in odpočil. Delo mu ie bilo vedno edini živlienski cilj.

Nekera dne, ko ie no nevarni bolezni komai malo okreval, ie konferiral s svojimi pomočniki. Medtem vstopi v kabinet niegov verni in vdani služa, bister in razumen mlad seliak iz okolice Uba.

— Gospodine vojvodo, došla ie gospodo Vaša kčl, da Vas vidi. Vojvoda neievollno odloži očala, se počasi obrne v naslanjaču in ga zavrne: »Sad nite vreme za razgovore, važi ti, da mi ie dobro i neka ido kuči.«

Bilo ie pred vojno z Bolgari leta 1913. Nekii častnik vrhovne komande ie prišel v Beograd na dopust. Predno se ie vrnil nazai v svoio

komando na službovanie, ie obiskal sonorož voivode, da bi poročal vojvodi o nieni bolezni.

Želja ie bila zelo bolna. — Njena hči ie naročila častniku nai pozdravi očeta in mu pove, da leži mati na smrtni postelii. Izročila mu ie zani tudi pismo.

Častnik vrnivši se v komando, se takoi napoti k vojvodi, da mu izroči pismo in pozdrave. Našel ga ie v niegovem delovnem kabinetu kjer ie ravno delal s svojim pomočnikom vojaške načrte.

Vojvoda za trenutek preneha z delom, da prečita pismo. — Vsebi na ie morala biti strašna, kaiti namršil ie obrvi, poznala se mu ie bof na obrazu in težko zavzdihne. Toda vse ie trajalo ie trenutek. Popravil in obrisa si s tresočo roko naočnike in s premagujočim glasom zankaže pomočniku:

Produžimo gospodine pukovničeJ (Dalie prih.)

ska vlada rešila to vrašanje s kra- lievo italijansko vlado.

Italijanski komandant je bil to- liko presenečen, da se je v odgo- voru na to noto izgovoril na nepo- znanje terena, ki je povzročilo pre- koračenje razvodnice. Istočasno je tudi ukazal italijanskim četam eva- kuirati Vrhniko.

Pokrajinska vlada SHS za Slo- venijo je do tem odločnem činu, ki je rešil Slovenijo pred laškimi izom.

izstavila sledeči akt s številko 8937, ki je najlepše izpričevalo »histo- ričnega podviga slovenskega nara- da v letu razrušenja Avstrije.«

»S fronte prihajajoči slovenski vojaiki so bili neposlušni, slabi in ne- pokorni ter so samo plačkali in kradli. Postavljene straže so zapu- ščala svoje pozicije čim so se od- stranili častniki. Edina zanesljiva četa, na katero se je mogla zanesiti Narodna vlada, so bili Švabičevi vojaiki.« I. T.

Ninčič je govoril . . .

Naš najsposobnejši zunanji mini- ster g. Momčilo Ninčič je čutil po- trebno podati iavnosti izjavo, ki naj bi pojasnila zadnje dogodke v naši skupščini, ki so odražali bolj kakor še kdaj doslej enotno voljo našega naroda, daš je ta govoril v svoji naravni odkritosrčnosti še mnogo odločneje.

Gospod Ninčič ni čutil potrebe govoriti pred Narodno skup- ščino, ker bi moral že davno po- lazati račune o uspehih svoje zuna- nje politike, niti podati kako tehtno izjavo zastopnikom našega tiska. Čutil na se je dolžnega povedati svoje mnenje zastopniku fašistov- skega glasila. S tem je storil jugo- slovenski Chamberlain prvo napa- ko. Diplomati uporabljajo v izjavah napram iavnosti svoj jezik. Tako, da je treba njihove besede mnogo- krat dobro pretehati predi ko je mo- goče izluščiti iz njih pravo jedro. Da je naš veliki molčilivec v tej go- vorici prvovrstni moister, to je že stara stvar.

Navzlic temu pa se je v razgo- voru s poročevalcem »Secola« po- služil izjemoma govora navadnih zemljanov. Njegove besede so bile tako odkrito nesramne, da ne mo- remo za njih iskati drugega smisla. Vse vihar v Narodni skupščini, ki je nastal radi fašistovskega divljanja nad našim življenjem v Primorju pre- slo, kot notoričen s Pašičevo mi- losno izvoljen partizan samo s par- tizanskega stališča in se povsone do lažnjivega stališča, da so bili vsi enodušni protesti svobodnih od- vardarja pa do Triljava zooli stran- karsko navdahnjena akcija proti se- danji nesrečni vladi. Oceno te nie- gove izjave prepuščamo naši iav- nosti, ki je že dovolikrat neusmilje- no blamirala s svojimi odločnimi nastopi modre izjave in himne o goreči hubezni med Rimom in Beo- gradom, s katerimi Aronov sin prav- rasi odgovarjajoče razmetava in mirno trdi, da med nami in zemljo, kjer so v 2 mesecih do smrti potokli čez 100 političnih nasprotnikov, ni niti najmanjšega nesporazumjenja.

Usoda 600.000 zaslužnienih Jugoslo- venov, kojih krik na pomoč sega prav do neba, gospode predsednike zasedani Zveze narodov, absolutno ne zanima, kaj šele razburjaio.

Vsegamogočne italijanske ob- mejne straže lahko i v naprei za- hrbtno in nekaznovano pobitajo naše stražnike (Grčarevec). Itali- janske oblasti lahko pomotoma za- piraio predstavniko našega naroda in maltretirajo naše mrtve in žive državljane.

Vse to v plamteči »zavezniški hubezni« goreči jugoslovenski narod s svojim najpopularnejšim zu- nanjim ministrom sprejema le kot posebne znake neprecenljivega pri- ljetstva Mateotijevih morilcev, požigalcev »Narodnega doma« in oskrnjevalcev naše nedolžne pri- morske mladine.

Pred italijanskimi konzulati se zbirajoče množave mase naroda, protestirajoče s klici: »Smrt Mus- soliniju!« in »Doli Italija!« pa pre- stavljajo samo partizane, odnosno onozitico, ki se lahko veseli sprico- te izjave bodočih volitev, ker je z- nio ves narod izvzemši neščice služ- bo vršečih policistih stražnikov in par deseteric orožnikov. In celo o- teti je skoro gotovo po večini moči reči, da vrše to službo, o kletvilo na ustnih in stisnjenih zob, ko se spom- iniaio, da so morali baš zavoljo onih, proti katerim protestira naod, zapustiti svoje rodne kraje, ter vstopiti v službo v kateri sprejema- io za pet dni in noči naporne službe prazno pohvalo, če ne še sodne tožbe radi preostanega vršenja službe.

Blagor kralju beogradske štam- pe, da zamore sprico te sleherne- mu slepcu jasnih deistev dati sliče- ne izjave. Še večji blagor pa potom- cem Rimljanov, ki jim tako globoko verujejo, kakor Momčilo Ninčič. Mi na prehatamo preko njih in utrje- mo naše mišice za tisti hio, ko bo- mo oblieli mlo zapadno soseda tako močno, da bo v naših oblemah za- krvavela v tisoč ranah od Mesine pa do Garda. R. P. V.

Odprava slov. razredov v Trstu.

Po znani Gentilijevi reformi bi morali letos odnesti vsi četrti raz- redi s slovenskim učnim jezikom. Ostali bi potemtakem samo še peti in višji razredi. Na deželni, kjer ni samostoinih razredov pač pa od- delkov, so v premmogo krajih spre- menili kratkomaio vso šolo v itali- jansko. Nekoliko težje je bila taka sprememba v Trstu, kjer so bili samostoini peti in šesti razredi. Še večjih razredov ni, ker tržaški pre- fekt ni nikdar dopustil, da bi se otvorili višji slovenski razredi, kljub temu da je bilo v to zadostno številu učencev.

Sedaj pa so na nekaterih šolah z- vednostjo ali brez vednosti in pri- volienta šolskih oblasti odpravili slovenske razrede. Prvi tak slučaj je bil v Rojanu. Na pomoč jim je prišlo deistvo, da so dala boina leta malo šolskega naraščaja. Premalo je bilo otrok, da bi se otvorili ločeni peti in šesti razredi za dečke in za deklice. Pričakovati je bilo, da bo- do radi tega otvorili en mešani peti in en mešani šesti razred. Toda šolski vodja je ukrenil drugače. Združil je vse dečke v en razred, vse deklice pa v drugi. V deškem razredu je 41 učencev, v dekliskem 32. Ta rešitev, ki je sama na sebi videti nedolžna ima na huđe posled- dice za slovensko šolstvo. S tem je namreč šolski vodja dosegel, da bo samo letos še slovenski razred v Rojanu, kajti po zakonu odpadejo s prihodnjim šolskim letom vsi peti razredi.

Enaka usoda čaka tudi barkov- liansko šolo, kjer je za peti in šesti razred samo kakih 35 otrok, tako da posluje letos samo en mešani

razred. Prihodnje leto odpade tudi ta.

Najhuše pa se je zgodilo pri Sv. Križu pri Trstu. Tam je bilo dovolj otrok preko 60 vpisanih za sloven- ski peti in šesti razred in pričako- vati je bilo, da se ho ta razred celo razdeliti v dve vzporednici. Toda do tega ni smelo priti. Italijanski razredi so imeli premalo otrok in bi morali ostati zaprti. Prvi korak da bi pridobili slovenske otroke za italijanski razred je bil ta, da so dali slovenski razred »nekdanje poslopje »Lega Nazionale« in da je dobre pol ure proč od vasi. Italijan- ski razred pa so nastanili v šolsko poslopje v vasi. Nato so izkušali spraviti nekaj učencev za novo ustanovljeno ribarsko šolo. Odzvali so se štirje. Prišel je vodja šole in vplival na učence, naj se vpišejo v italijanski razred, ki je interrativ- nega značaja in jih bo pripravil za vstop na obrtno šolo. Pridobil je samo enega učenca. Nato so pova- bili vse učence, ki so izkazali v zadnjem šolskem letu dober uspeh iz italijansčine, na pozovor z učite- ljem Rosariem, ki je mimoxrede po- vedano, telesno pohabljen in ne razumemo, kako je mogel biti snloh nastavljen. Posledica tega pogovo- ra je bila, da so drugi dan prešli vsi učenci iz šestega razreda, ne samo oni, ki so izkazali boljše rede, v italijanski razred. Stvar se je zde- la sumljiva celo šolskim oblastim in zahtevali so od Rosaria, naj pred- loži nismene izjave vseh staršev, da so zadovoljni s tem, da prestopio njih otroci na Italijansko šolo. In čudež se je zgodil, drugi dan je imel Rosar vsa zahtevana potrdila,

kakih štirideset. Kako je to dosegel in v tem kratkem času, je velika tajnost. Dvomimo tudi, da bi tudi kdo overovil pristnost podpisov. Zgodilo se je menda isto kakor z vpisom v »Ballilla«. Ker jih starši niso hoteli ne prostovoljno in ne pod pritiskom in grožnjami vpisati, so jih kratkomaio kar vse skupaj vpisali.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Znano je, da je bilo pred tedni vplomieno pri na- šen gerentu br. Dragu Korbarju, pri čemur mu je bilo ukadeno 160 tisoč dlnariev občinskega denaria. K sreči se je posrečilo najti vplomila in razpršiti zlobna namizavanja onih strankarskih prenapetežev, ki so hoteli kovati iz te nesreče svoj partizanski kapital. Gerentski svet pa je istočasno z izraženo zaunico tudi primerno odgovoril na zaplot- na namizovanja gotovih zlobnežev proti br. Korbarju, ki mu k sreče- mu izkdu neprijetne afere bratsko čestitamo!

Žužemberk. Pripravljalni odbor za ustanovitev »Streljačka družine« se je konstituiral v torek dne 10. t. m. Priiave članov sprejemata tajnik priravljalnega odbora gosp. Stanislav Plesković, davčni urad- nik in blagajnik priravljalnega od- bora g. Ferdo Paradiž, sodni kan- celist, oba v Žužemberku. Ustanovni občni zbor se vrši 19. decembra 1926. Za pripravljalni odbor: Fran- cijo Pirč, predsednik.

Iz Istre. V Buzeščini so razpustili vse še obstoječa nrosvetne orga- nizacije. V svoji gorečnosti so ka- rinierji zaprli tudi prostore Gospo- darskega društva pri Sv. Martinu in odnesli knjige v Buzet. Društvo je poleg vsega v stanju likvidacije.

Prekmurje — Dolenia Lendava. V soboto 13. t. m. zvečer je priredil Sokol predavanje o sarajevskem atentatu. Udeležba je bila kot na- vadno srednja. Manikali so isti kro- gi, kakor vedno! Na nedeljo pred- noidne pa sta proslavila Sokol in Orjuna žalostno obletnico Rapalla. Tudi k tej tako važni prireditvi go- tovi gospode niso prišli. V lepem stevilu pa so mi zastopniki kolonisu. Značilna za naše razmere je nač iz- java enega gospodov iz davčnega

Ta prehod slovenskih otrok v šesti italijanski razred pa je imel še drugo posledico. Ker je ostalo premalo učencev za samostoini slo- venski peti razred so ta razred opustili in tudi te učence vpisali v italijanski razred. Tako je bil doce- la odpravljen pouk slovenščine v Sv. Križu pri Trstu.

urada, ki je pripomnil k povabilu na zborovanje, da je državni urad- nik in da se v politiko ne vmešate! Mar je to nevednost ali hudobia. Za inteligenta pa vsekakor uenaka. Mi bomo o priliki še poučili take ljudi, kaj je »Rappalo«, kaj politika in kako se mora državni uradnik zadržati. Uporabljajte povsod tako previdnost, sicer zna priti še do ve- likih razočaranj!

Ortuna Dol. Lendava. V Lozicah pri Vinovi je pred kratkim veter odlomil drog, na ka- terem je plapolala zastava. Zastava je ponoči tako padla v blato in lu- die, ki so šli v temi mimo, so jo ne- hote pohodili. Radi tega so najprej aretirali skoro vso vas. Končno so odbržali le štiri fanti, ki jih je por- ški tribunal obsodil tri na dvajset mesecev iče, enega na na šestnaest.

Na Grahovem pri Bači je nastav- ljen učitelj Hubert Močnik, ki sili domače otroke na vse preteze v fašistovsko društvo »Ballilla«. Star- šem, ki nočejo vpisati svojih otrok, preti z odvzetjem koncesij in z dru- gimi represalijami. Na drugem me- stu na žuga, da noide prihodnje le- to v Srbijo, ako mu ne daio tukaj mastnega mesta. Priieten pozdrav pri prihodu v Jugoslavijo mu bo na že Ortuna poskrbela.

Iz Primorja dobivamo poročila, da osobito divjalo proti našim lu- dem fašisti Slovenci in Dalmatinci, ki imajo često v Jugoslaviji svoje bližnje in daljnje sorodnike. Opo- zarjamo to črnosrajčniško golazen- da homo končno prisiljeni poseči do njihovem recentu, ki pravi, da je ne- treba kaznovati za protitalijansko delo jugoslovenskih emigrantov iz Primorja v Jugoslaviji njih domače- ne v tiam, i mi, naši nam je to sil- no odvratno in v nasprotiu z naši- mi načeli.

Tužni glasi.

Gonia proti slovenskim duhov- nikom v Istri. Dan po napadu na ministrskega predsednika Mussoli- nia je zopet oživela gonia fašis- tovskih tolv iz Labinia proti še maloštevilnim slovenskim duhovni- kom, ki so še ostali v Labinu. Ponoči so trkal na vrata mladega kaplana Kazimira Rovisa v Kržanu in ga pozvali na cesto, češ, da mo- ra k umirajočemu verniku. Ko se je pojavil v temni noči na cesti so ga fašisti obkolili in ga odvedli na samotem kral. Tam so mu postavili revolverie na čelo in ga pod grož- njami in batinami prisilili, da je obhulil, da bo zapustil svoje mesto in Kržan.

Isto so zahtevali tudi od Cirila Poderžaja, župnika v Pičanu. Ker je roien v Ljubljani, bo moral za- pustiti ne samo svoje mesto, tem- več tudi Italio. Napadli so istega dne tudi župnika v Čepiču Matilo Dobroviča in župnika v Golozorici Ivana Curavica.

Pri nas pa nosio romari denar v Italio, da z njim žive brezdejni in krvoločni fašistovski divjaki, ki v- zahvalo napadaio in pretepavajo slovenske duhovnike. Brezmeina je v resnici otopenost nekaterih, ki ne marajo občutiti udarcev v obraz, če tudi so še tako pekoči.

Gonia proti učiteljem se nada- ljuje. Ze smo mislili, da je konec odpustnih postopani proti sloven- skim učiteljem v Italiji. Sedaj pa je prišla na vrsto tržaška pokrajina. Prvi je dobil odlok od naučnega ministra učitel v Sežani Franc Baša.

Med tem pa se šolske oblasti pridno pripravljajo na prihod nau- učnega ministra. Povsod silijo usta- novitev fašistovskih deških organ- izacij »Ballilla« in »Majlihi Italianke«. O Idrji smo že pisali, kako so tam dosegli uspeh s tem, da so pretlizi z odpustom očetom vseh otrok, ki se ne bi vpisali v omenjene organiza- cije. Drugod postopalo slično. Sedaj se obeta še huiši pritisk v tem oziru po zadnjem atentatu na Mus- solinija. V te organizacije pa mora prispevati ljudstvo samo, predvsem

morajo vsi delavci, vsi trgovci in obrtniki biti vpisani v sindikatih. Ako niso vpisani pa morajo prispe- vati kljub temu k tem ustanovam. Naloga sindikatov na je, da vzdr- žujejo nolog drugega tudi »Ballilla« in »Male Italijanke«. Toda ne za- dostuje tudi to. Tudi občine, katere vodio sedaj po večini tuji ali pro- dani podeštati, morajo prispevati k tem raznarodovalnim organizaci- jam. Tako je morala občina Cerkljo kupiti 40 otrokom obleke za »Ballilla«. Čepovan je moral v to svrho žrtvovati celo 2500 lir. Čipkarske- mu tečaju pa je podeštati istotam odklonil celo podporo za kurjavo.

Nekaj za naučnega ministra Fe- deleja. Kakor znano, namerava nau- učni minister posejiti 7. decembra šole na Goriškem. Ni sicer še znano, katere šole si je izbral. Mi bi mu svetovali, naj se oglasi tudi na šoli v Čepovanu. Kar tam počenja italijanski učitelji, prekaša že vse meje, zgraža se nad tem vsa vas. zgražajo se časosidi, šolski nad- zornik in šolski skrbnik na nič ne vidita in nič ne slišita. Imata pač preveč dela s slovenskimi učitelji, ki vestno opravljajo svoio službo. Ta učitelji odgovarja na popolnoma slovensko ime Fran Ravnik. Por- očen je vdrguč in je oče dveh otrok. V Čepovanu pa živi s svojo oriležnico v veliko pohištvanje vse vasi. Da, celo šolske otroke pošil- ja predčasno domov da se lahko srehaja s svoio Dulcineio do vasi.

Ta učitelj opravlja obenem tudi posle na občinskem uradu. Ker se- veda ne more biti obenem na obeh mestih, zanemaria eno in drugo. Tako je v zadnjem času odrekel čipkarskemu tečaju podporo iz ob- činske blagaine češ, da ni denaria. Istočasno pa je določil iz istega vira ledo vsotico 2500 lir za usta- novitev fašistovske organizacije šolskega naraščaja »Ballilla«.

Časopisje. »Edinost« od 9. t. m. je bila zaplenjena. Vzrok mi znan, ker list ni še preiel dekreta. »Istar- ska Rilec« od preteklega četrtka je bila takisto zaplenjena. Vzrok tudi ni znan, kajti list ni do danes preiel

odloka. — Glavni urednik »Goriške Straže«, ki izhaja v Gorici, je bil pozvan na policijo in le moral pod- pisati izjavo, da ne bo pisal ne pro- ti kralju, ne kraljevi hiši, ne vojski, ne karabinierjem, ne režimu. Uved- la se je za ta list preventivna cen- zura. — Komunistično glasilu »De- lo«, ki izhaja v Trstu, v kolikor ni bilo zaplenjeno, je ustavljeno.

Denarni zavodi. Karabinierji v Buzetu so zaprli tamošnio posojil- nico in hranilnico. Bržkone so do- bili nalog od višje oblasti, da so vsa slovanska društva razpuščena. V svoji gorečnosti so karabinierji smatrali tudi posojilnico za društvo.

Primorski emigranti. Od časa do časa prispe s Primorske v Ljublja- no kak Primorec, navadno inteli- gent ter prične molodovati po Ljubljani za službo ter pritisakati klinke toliko časa, dokler se ga ne usmilijo in mu podelo kak zaslužek. Običajna navedba v prošnjah, telj »emigrantov« je, da so bili pregnani zbog narodnega dela v Primorju. Orunaši smo se za nekatere telj pregnanih narodnih delavcev na- tančneje pozanimali in zvedeli, da je med njimi marsikateri, ki je bil vse preie nego »narodni delavec«. Tako so pod firmo »narodnih mu- čenikov« dobili v Jugoslaviji služ- bo ljudie, ki so bili v Primorju no- torični komunisti in vse preie, ka- kor narodniaki. Ta gostoljubnost Jugoslavije je po Primorju postala že predmet javnega smešenja in nad onih, ki so danes v fašistov- skih vrstah, iz katerih na bi mogli biti redueantn soričo blizaločera se generalnega čiščenja fašistov.

Tako je poznani učitelj Miklav- čič Mirko iz Škedenja, ki je prosto- volimo prevzel organiziranje in vo- dstvo »Lega nazionale« v Trešnaji pri Proseku, izjavil ovetovano, da odrine v Jugoslavijo, če mu fašisti, za katere je storil toliko dobrega, ne podelo službe na eno od 47 vlo- ženih prošni.

Drug tak patron je neki dobro poznani Kanafčan, ki je persona grata pri Italijanih v Kanalu in ki često prihaja čez mejo, posebno na Bled, kjer je baie kot sam pripove- duje, navezal stike z zelo odličnimi politično upravljimi osebami Slo- venie.

Italijanska lira je zopet pričela padati, kar dokazuje, da ni nien ne- nadni dvig slonel na reelni podlagi, nego na improvizirani umetni in- tervecniji in slučajnem znatnem novpraševanju po laških lirah. Mo- goče je sicer, da bodo fašisti s ka- kimi novimi triki zopet trenutno zaustavili sedanje padanje lire in morda celo zopet dvignili nien te- čaj. Gotovo pa je navzlic temu, da se lira na sedanjih bazi ne bo držala in da bo prei ali slei zdrkniti na točko, ki ho odovarjala stanju va- lute zemlje v kateri vlada v notra- nosti največa nesigurnost in at- mosfera pod katero je trajno gospo- darsko udeistvovanje nadvse pro- blematično in izpostavljeno kata- strofalnim posledicam krvi in zem- lie lačne fašistovske politike. S tem deistvom morajo računati i naši privredniki, ki trgujeio v lirah, zbor kojih so izzubili že itak težke milione.

Adicijski stroji. THE REX CO., Ljubljana.

Ker me nosamezniki, ki so že dobili rešene izjave izstou iz r. k. cerkve ter oni, ki to žele storiti, večkrat sprašujejo za informacije, naprošam vse te, da pridejo v sredo dne 24. t. m. ob 8. uri in pol zvečer na tozadevni razgovor v restavraci- jo »Bellevue«. Dobrodošli vsi biv- ši člani Orjune. — I. J. B.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razglašja, da znašajo od četrtka 11. novembra t. l. dalje cene konelimi sledeče: pršna kopel 3 Din za člane, 6 Din za nečlane kadna kopel za člane in nečlane ob torkih, sredah, četrtkih in petkih 10 Din, ob sobo- tah in nedeljah 12 Din, parna in kopel v vročem zraku za člane in nečlane ob torkih, sredah, četrtkih in petkih 10 Din, ob sobo- tah in nedeljah 12 Din. Za privatne posetnike stane v obmanu blok za 10 parnih in kopeli v vročem zraku 80 Din, za 10 kadnih kopeli 80 Din in za 10 pršnih kopeli 50 Din. Urad te cene določil tako nizko, da je omogočena uporaba različnih kopeli najširšim slojem. Parna ko- pel je odorta razen ponedeljkov.

vsak dan od 1/215. do 1/219. ure, in sicer ob sredah, petkih in nedeljah za ženske, ostale dni pa za moške. ob nedeljah in praznikih pa je darna. kopel odprta od 8.—12. ure. Čas uporabe parne kopeli je omejen. Ostale kopeli so odorte

vsak delavnik razen ponedeljka od 8. ure do 1/219. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 12. ure, in sicer vedno za ženske in moške. V kopališču sta na razpolago maser in maserka.

Naš pokret.

Oriunaše opozarjamo, da ima trafika Pezdtr Franio v Gradšču v razprodaji »Vidovdan« in »Pobedo«, bratski glasili Oriune.

13. november je proslavila Oriuna Dubrovnik na najsvečanši način zajedno z vojsko in ostalim narodnim občinstvom. Je bila to namreč osma obletnica odkar so vkorakali Beli orli skozi vrata staroslavnega Dubrovnika in mu prinesli toliko zaželjeno svobodo.

Vse mesto je bilo okrašeno z zastavami. Po ulicah se je vršil manifestacijski obhod pri katerem sta sviralali godbi Oriune in vojske. Manifestanti so se ustavili pred poslopiem br. Ježića, kjer je bil na balkonu br. Frano Petrinović, ki je po krašnem govoru predal besedo br. dr. Bartuloviću, predsedniku Oriune Dubrovnik. Po končanem obhodu je priredila Oriuna še izoborno uspelo akademijo v prostorih Jugoslovenskega Sokola.

Brate in prijatelje opozarjamo na to, da se klatio no deželi in Liubhani temni plačani elementi, ki poizkušajo poizvedeti razne stvari iz poslovanja in dela Oriune in Oriunašev. Zategadel se čuvajte pred vsakomur in ne razkrivajte se pred ljudmi, na najs se toliko govorilčijo, da so Oriunaši in naši. Poverenje Oriunaša sme imeti samo oni ki se izkaže s pismenim potrdilom in lastnoročnim Vam dobro poznanim podpisom brata Velikega čel-

nika Marka in brata glavnega urednika »Orjuna« D. Verbiča.

Shod Oriune v Supetru na Braču je pokazal, da se je oriunaška misel v Dalmaciji na globoko zatekla v narodne mase, ki so z nemalim zanimanjem poslušale govore brata Frana Petrinovića. ki je pozdravil supeterske nacionaliste in jih pozval, da v vrstah Oriune sodelujejo pri izgradnji velike, edinstvene, močne in srečne Jugoslavije. Za njih je govoril predsednik Direktorija br. dr. Liuba Leontić, ki je v široki potezah označil cilje ortunaškega pokreta. Po tem shodu je bil izvoljen poseben pripravilni odbor, ki bo poskrbel potrebno za ustanovitev Oriune Supetar.

V Bellini v Bosni je bila na iniciativo omladine osnovana nova Oriuna, ki bo vodila najodločnejšo borbo proti radikalščini v tej danes že omajani radikalni kult.

Zbor Oriuna na Ciovem. V zadnji številki smo zabeležili napad komunistov na ribiče Oriunaše na otoku Ciovu, kjer so moskovski verniki hoteli s terorjem preolašiti probudilni narod. Oriuna je na ta zahrbitni in mračni napad odgovorila z velikim javnim zborom, na katerem je bila dana prilika svobodne besede vsem njenim sovražnikom. Oglasil se ni nihče in so morali govoriti samo Oriunaši, kot solitski oblastni čelnik neumorni br. Valentin Žic, dalje vrli brat Domazet in odvetnik Koščina iz Trogira.

Kakor doslej in se vzdržala taktika ki je liube prijatelje kroga g. dr. J. G. ob pogrebu Endličierja in Judenburgskih žrtve tako neprijetno iznenadila. Oriuna se še ni nikdar nikomur vsiljevala. Pač pa je že marsikomu prekrizala načrte!

Sjaba tolažba. Poslednje čase se italijanski listi često pečato z našo vojsko in analizirajo njene sestavilne. Pri tej analizi je skoro redna formula: »Srbi kot vojniki nenačrtni! Paralizirani n bodo po neitnaški naravi prečanov med katerimi ni junakov, niti vojakov!« Naš Jugoslovene te ugotovitve prav nič ne žalijo. Zavedamo se, da se bo imastvo posameznih plemen naše države izkazalo baš v vojni, katera si sicer niti zdaleka ne želimo. Opozarjamo pa prijatelje Italijane samo na dejstvo, da so bili ravno Hrvatje in Slovenci ono strašno kladiivo, ki jim je žalibože v rokah Habsburžanov prečesto tako trdo padalo po megalomanski buticah, da je bila beseda Crobat dolga v Lombardiji in Piemontu strašilo za deco, kakor nekoč med iz drugega lesa rezanimi Prusi po prvi slezki vojni, ko so tvorili jugoslovenski graničarski polki več, kot polovico celotne avstrijske vojske. Sicer so to žalostni in nam neljubni spomini, ali sričjo toliko pozabljivosti Italijanov skoro ne moremo molče prekriti.

Z »Obznanom« proti Radić jugoslovensko usmerjenim državljanom. Kakor ga poznamo kot velikega fantasta, vendar mislimo, da ne pričakuje, da bi nobe gnili pred njim in obznanu v rume oni, ki so se dvignili brez pomišljanja proti štiridesetmilijonski habsburški hidri ter pričeli z njo boji na življenje in smrt.

V znamenju štednje. Po čehoslovaškem proračunu znašajo letno stroški za poslaništvo v inozemstvu 1.470.000 dinarjev; ameriškem 875.000 Din, po jugoslovenskem budžetu pa reci in diši 2.500.000 Din.

najsi je znana stvar, da je delo naših diplomatov z izjemo par mož Baludžičevega in Rakičevega kova vse preje, kakor zadovoljivo. Davčna takost ameriških državljanov je v primeri z ono naših tisočkrat večja in vendar izdaja vesela Jugoslavija za svoje marhivne zastopnike v inozemstvu trikrat več, kakor Amerika.

Martinov večer »Soča«. Društvo Primorcev »Soča« se je preselilo s svojimi predavanji v znano restavracijo »Liublianski dvor«, kjer je v soboto priredilo času primeren »Martinov večer«. Klet »Liublianskega dvora« je bila nabito polna, vendar ni bilo opaziti stalnih gostov — iz delavskih vrst. Poročilo o večeru samem je itak že bilo priobčeno v »Slovenskem Narodu«. Zato naj z ozirom na priponbe gotovih ljudi samo izjavim, da vztrajam pri vsem, kar sem na tem večeru govoril, v nohem obsegu, zlasti še tudi, kar sem omenil na koncu govora. Netopirni se škodujejo samo v političnem življenju, ampak tudi v nacionalnem! Nacionalist mora tudi v svojem privatnem, kot službenem oziru vedno v praksi potrditi svoje nacionalistično prepričanje. Aktivno udelestvovanje v separatističnih strankah našemu narodu v Primorju ne koristi. Istotako naj se izjave o vzgoji otrok pokažejo v praksi, ne pa, da se dovoljuje hčerki govoriti — italijansko! Vse kar sem govoril, sem govoril na lastni iniciativi na lastno odgovornost in torej neoficijelno. I. I. B.

Objestnost. Pri naši železniški direkciji, mašinsko oddelenje, se nahaja na merodajnem mestu g. inž. F. F. Poznamo ga še iz tistih časov ko je bil še mlad začelnik-nachelnik v kurilnici na coreniškem kolodvoru. Kakor tedaj, nam tudi sedaj ščipa proč od naših dohodkov: marsikateri delavec in nižji uradnik se ve spominjati na njegovo brezsrčnost, ki jo skriva pod pretevozo, da se mora pristediti za državo. Tako smo n. dr. pred kračkim morali doživeti, da se nam ni izolačalo onih nekaj tisoč dinarjev, ki se naberejo vsak mesec od pristedenega goriva po 2 dinarja od tone. S tem smo udarjeni posebno nižji uslužbenci ki imamo opravka z manipulacijo e premozom. Ne pomislilo li odgovorni gospoode, da smo nižji uslužbenci že itak slabo plačani in da smo ravno mi tisti, ki delamo največ v naših narodnih organizacijah, s pomočjo katerih

smo si z velikimi žrtvami priborili našo svobodno državo, v kateri je marsikateri prišel orav lahko in še v mladih letih do zelo dobrega kruha. Po zakonu in pravilniku naše narodne države nam pripadajo gotovi prejemki, zategadelj jih izolačite, ker s tem ne bo imela država nikake škode!!

Prijzadeji nižji uslužbenci.

Hvalečnost domovine. Pred par dnevi je prišla v Beograd žena pokojnega Velika Čubrilovića, kate-rega so Avstrijci obesili zbog sara-jevskega atentata. Vdova živi s svojim detetom v Sarajevu in je prihitala v Beograd radj nekoga gotovega opravila pri ministru dr. Ninčicu. Prosila je, da bi jo ta sprejel v avdienco, česar pa ni dosegla. Obrnila se je nato na enega ministra iz Bosne, ki ji je napisal prinoščilno pismo za največjega diplomata naše dobe. To pismo je podpisal še eden aktivnih ministrov in dva narodna poslanca.

Vdova pa je i po predaji tega pisma čakala še dva dni, dokler jo ni sprejel šef kabineta inostranih poslov in ji sporočil, da je gospod zunanji minister dr. Ninčič ne more sprejeti v avdienco, zbog čegar se je morala vdova povrniti po narodnem pritiskaniu kljuk po ministrstvih, brez uspeha nazaj v Sarajevu.

Ponašanje nekoga nam zelo naklonjenega gospoda ob priliki noteka poslednjih protitalijanskih demonstracij priča, da žele gotovi krozi v nam tako prijateljsko in zavezniško razpoloženju zemlji v smislu kopiranja starih avstrijskih metod tudi kake vrste Prohaskove afere. Druzače si že trezen človek ne more razlagati njegovega ponašanja ki nalaga našim oblastim toliko skrbi in civilnim polcistom toliko grenkih ur postavljanja in izprehajanja po liublianskih ulicah. Gospoda na nat bo le uverjena, da je pri nas sleherni dete prenametno, da bi sedlo na take slabe limanice in da Jugoslovenom na ta način ne bodo nikdar pripravili kakega Krfa. Mi bomo naritali, kadar bomo mi hoteli, ne pa kadar se bo to potuhilo onim, ki so pošiljali na Francosko Riccetto Garibaldi!

Liublianska policija se je tekoni zadnjih demonstracij precej bolj obnašala nego je bilo to dotlej v njeni navadi. Ne vemo, da li je to pripisovati uravničenim protestom javnosti, tozbam proti posameznim stražnikom, posebnemu naročilu g. direktorja ali pa nekemu namigu z gotove strani. Kakor je bila sicer večina stražnikov dostojna pri uporabi pendrekov, tako na je vendar smatral zonet g. kapetan S. primernim poučevati stražnike: »Če se ne umakne, da ga dajte s pendrekom!, kar seveda ni pri navzoči množici vplivalo posebno pomirjevalno. Le treznemu nastopu posameznikov je pripisovati, da se niso tisti hie demonstracije proti kaliji pretvorile v demonstracije proti policiji z občainim psovaniem, ki nas toliko smeši v oči onih, proti katerim so demonstracije napertene.

Pri tej priliki pripominjamo še, da nas pri naši kritiki tovrstnega postopanja ne navdajajo nobene druge želje, nego odstraniti tista nesrečna nesporazumljenja med javnostjo in po ukazni postavljenimi policistiškimi uslužbenci, med katerimi se nahajajo tudi ljudje, ki so bili nacionalisti še v Avstriji in ki jim današnja služba ni samo vsakdanji kruhek, nego delo v korist in zaščito lastne države. Teh prekaljenih starih nacionalistov sicer ni mnogo, ali vendar so in hi bila poleg zaostavljeni, ki jih že itak trpe, ne mala krivica, če bi jih zamolčevali in prezrli med staslimi, katerih nismo videli na naši strani tedaj ko so nas morali razzanati zavoljo protitalijanskih demonstracij v Trstu ali protiaavstrijskih v Liubliani!

Ugotavljamo, da je glasilo gnadljivih gospodov prešlo molče preko našega zadnjega uvodnika, ki je zadel v črno. Blagi edini predstavnik slovenskega ljudstva so se ravnali pač zopet po stari preizkušeni praksi zamolčati neprijetno istino, kakor so storili že tolikokrat na naše težje ugotovitve.

Poznani inž. Rab, nemško-avstrijski državlan, ki je bil do izzoga iz naše države zaposlen pri rudniku T. P. D. v Zagorju, se je pred nedavnim časom pojavil zonet v Jugoslaviji. Izgleda, da se mož kar ne more sričajziliti s svojo rodno zemljo, kjer je do nedavne redukcije služil v Köflachu in da ga še

vedno vleče v blaženo Jugoslavijo, od kjer je po izzorni odnesel mastno odbravnino. Ta čas se mudj nekje okoli Rogatca. Opozarjamo nani pristoino inspekcijo dela, da čimpreje odstrani tega moža iz naše zemlje, kjer danes marhivi domači inženirji ne naidejo kruha.

Žrtve italijanske iustice. Te dni je prišel v liubliansko bolnico brat Karol Petkovšek iz Grčarevca, ki so ga muke in trpljenje italijanskih zaporov toliko izrčnale da je nekoč krepak fant, telesno strašno propadel. Najs niso imeli Italijani prav nikakega novoda, vendar so ga neko jutro pri delu v gozdu aretirali in odvedli s seboj v Postoino, kjer je ostal dva meseca. Od tu so ga gnali uklenjenega v Trst, kjer so ga vrili v zapore ulice Tigor. V teh zaporih je ležal dolgih 15 mesecev bolan in duševno strt. Javil se je onetovano k bolniškemu pregledu, na katerem pa so ga vedno spoznali zdravim dokler ni nezavesten obležal v celici da so ga morali nesti na nosilnici v bolniško sobo, v kateri je ostal vse dotlej, dokler ga niso odzonskim potom predali našim oblastim po 17 mesecih nekleskega trpljenja. Po prihodu domov je upal sričjo domače hrane in nece svolceve na ozdraviljenje, ki ga pa ni dočkal. Bolezen pridobljena v italijanskih zaporih se je le nepravstano širila in ga čisto izrčnala.

Pritožil se je pri naših oblastih in prosil za odškodnino. Sedaj za zaman kakor tudi vsa truma ostalih sotrninov ob meli ki je utrpela kakršnokoli materialno ali fizično škodo prizadevajo po prednotenju italijanskih obmelnih stražarjih ki mislijo da je Jugoslavija anakovredna obmelni teritorijem Somalije ali Tripolitanije.

Naša vojna mornarica se je pričela polagoma razvijati v smeri, ki daje mnogo upanja da bo minula doba popolne apatie napram usodi slovenskega Jadrana. Jugoslavija kupuje poleg že dobavljene prenovljene križarke »Dalmacija« bivšo balziško floto sestojeko iz ene toničarke s 1800 tonami, 14 torpedovk in 4 podmornice. Kakor nam je sicer težko, da ne bodo kuoliene ladje nove in da bo moral denar zante iz države, tako pa z veselim pozdravljamo ta nainovejši prirastek naše razvijajoče se vojne mornarice, ki bo kmalu postala faktor, na katerega bodo morali tudi poleg naše suhozemelske vojske računati megalomanski črnosraičniški imperialisti ki hočejo z besedami in groznicami zasesti krvavi Balkan.

Vrhovnega zaščitnika Oriunašev, g. Frana Petrinovića je strašno napadel Radićev »Dom« radi poznanege članka »Jugoslovenska fronta«. Mirotvorce so pač zbudle nemile konstatacije rodoluba in Jugoslovena g. Frana Petrinovića, ki ni s svojim delom za učvrščenje Jugoslavije in zmago Jugoslovenstva ostal na pol pota, nego priskočil z vsemi silami na pomoč onim, ki v resnici hočejo narodu in državi dobro. G. Petrinovića vbadanja sirote Radića pač ne bodo zbudile, ker predobro cenj njegovo vrednost in se še spominja onih dni, ko je tisti eksrepublikanec s svojimi Pappenhemfovci trepetal pred Beogradom in Božovimi žandariji ter moleđoval, da naj mu utre pot do čike Mrava.

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek,
okusen i cenen.
Dobiva se v vsej
dobro asortiranij
kolonialnih trgovinaj.

Kronika.

»MI SMO NAROD NE PA MANJ VREDNO PLEME, ki bi dovolilo, da se dusti k vladni mizi le, če se odovne svoiemu dostojanstvu, moralnim principom in avtonomnim narodnim pravicam.« (Slovenec 16. XI. leta 1926).

Čudna so nota Gospodova, še boli na ideologov stranke organizirane slovenskega ljudstva, ki so pred sedmimi leti nicali vse družave, kakor sledi iz sledeče objave uredništva slovenoborske literarne revije »Dom in svet«, kateri je bil dolge časa urednik tudi »izobčenj« Izidor Cenkar. Ta revija je prinesla v svojem XXXIII. letniku na 51. strani sledečo objavo: Iz uredništva: »Dom in svet« začenia novo pot (nov letnik), no domovini z bolestin in radostjo, ker gleda svoji dom, domovino, »Slovenec« na večini osvoboien, z družem z bratskima plemenoma Hrvatov in Srbov.

Tako torej gospodie voditelji slovenskega naroda! Hrvatje in Srbi so po vašem današnjem gledanju »manj vredno« pleme, ali pa ste leta 1919, še smatrali zvesti načelom deklaracijske borbe in nankov velikega Evangelista:

»Pomni Slovenec, Hrvat in Srb, da si ein enega slovanskega naroda na jugu Evrope, da ti spomina na to enotnost ne more vzeti nihče, ako si ga sam ne daš vzeti!«

I Slovenec kot manjvredno pleme enega jugoslovenskega naroda! Eno, ali drugo držil. Katero, to bo pričala zgodovina, ki bo poskrbela, da bodo treteli primerni žje onl, ki so tri dni no smrti Učenika izdali njegov nauk ter nadi v stare zmote, ki jih danes prodajajo kot njegov nauk!

Pollak Carl d. d. tovarna usnja in usniatih izdelkov v Kranju ima med uslužbenci nekoga v. Zeenerja. Temu ne gre nikogar v glavo, da živi v svobodni državi Srbov,

Hrvatov in Slovencev, ki nuste žalboz le preveč svobode ljudem Zegnerjevega kova. Presit od našera gostolubia je postal ta tiček predzen ter kritizira pri vsaki priliki naše razmere. Toda to mu še ni dovolil! Proti neki osebi je rabil psovko »Windischer Hund«. Brez zasluženege odgovora je ostal le radi tega, ker je svoji pogum porabil nasproti brezmočni ženski. Na ceneno tovarno na apeliramo da zaposluje le ljudi naše narodnosti in da različni Zegnerjem priliko služiti »nemški gospoode«. Kranjskim nacionalistom pa svetujemo, naj budno pazijo na event. priok tuierodcev, posebno sedaj ko se sanje tam toliko novih industrijskih podjetij, da ne bi zgubil Kranj častnega imena najčistejšega narodnega kralja.

»Kier pa so Oriunaši oficijelno poleg tam nas nil« je zapisal v »Slovencu« od 16. t. m. neki dr. J. G., ki se luti, ker se je udeležila Oriuna, kot pobornica misli, da mora biti narod vselej pripravlien na obrano domovine proti vsem zunanim in notranim sovražnikom, ustanovnega občnega zbora Sireljačke družine Celje. Naše stališče napram tem družinam ne bomo še posebej navajali, nego samo konstatiramo, da zamore pri njih delati vsak naš došten državlan in da ne priznavajo nikakih partizanskih razlik nego samo ljudi dela in strelce. Zato je tudi želja »Slovenčevega« dopisnika, kakor še marsikoga drugega, da bi Oriunaši kot posamezniki ne sodelovali v teh prevažnih organizacijah. »Ejsto jalova, Oriunaši delajo in bodo delali kot strelci v Streljačkih družinah, da Bog!

Kar se pa tiče sodelovanja z Oriuno, pa se je g. dr. J. G. močno zaletel, ker so že in še bodo organizacije SLS sodelovale pri občnarodnih akcijah z Oriuno, če bo odslej le ta mirno pristala na to.

Lak Din 234 —
za ples
»VOJKA« nasproti Mestnemu Domu

ZRNA.
Največa neresnica je stala v »Slovencu« v soboto 23. pr. m. ko je isti med drugim objavil sledeče besede: »Soloh ni naš list o srbskem narodu nikdar pisal družave, nego lepo in dobro, kar je pisal proti Beogradu ni šlo na račun srbskega naroda, marveč na režim in sistem, nod katerim i sam srbski narod mnogo trpi.«
Priznana dejstvo je, da je »Slovenec« laž jutranja molitev, da pa bo lažal tako prosto in nesramno, kot je trditev da ni »nikdar« napadal Srbov, tega pa si navzlic njegovim mentaliteti nikdar nismo mislili.

Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridatek.

Va pocenjuje kavo, jo krepeča in ji daje dober okus.
Tudi k žitu spada neobhodno Pravi Franck.

»L'esercito jugoslavo« je bil navloj daljšega članka poznanege publicista Aldo Valorija ki je med drugim napisal tudi sledeče: »Jugoslovenska vojska je borbeno in vrvorazredna. Nedostaja li edino le moderna tehnična oprema.« Govorili smo o tem pasusu z enim naših isih častnikov in ta nam je dejal: **Točno je to ali le istotako tudi to, da je s to najmodernejšo tehnično opremo preskrbljena italijanska vojska. To pa je toliko, kakor da je sedaj v naših rokah.**

»La Foglio d'Ordine«, organ našistov piše: »Od danes v naprej bomo s puško v roki čuvali naše granice, kakor smo jih vekove strahili pred vsemi neprijatelji!«

Ako bodo fašisti v resnici verni gledom svojih prednikov, potem bomo se lahko po italijanskih vodah nanašali naše konje in se gredli pod žarki italijanskega solca kakor se je že tolikokrat naš rod od dobe, ko so naši upadali s hribov v beneške ravnice ter zrenili ure Lonzobardom na do zadnjih časov, ko smo stali ob Pitavi, kjer so nas ustavili Angleži in Francozi ter zavest, da smo dovoli daleč poznali zemljielčne tuice od krvave naše Soče.

Do leta 1780, te ustanovi srbski narod v Volvodini preko 400 osnovnih šol s prostovoljnimi prispevki in to pod larmom žrnožolte tiranke. Leta 1926, pa je 600.000 Jugoslovenom vzela svobodoljubna in z dvatisočeno kulturo se izrsuloča Italija zadnjo slovensko nrivatno šolo!

Književnost.

»Zdravje«, Letnik II., šte. 10. in II. obravnava vprašanje asanacije Lukovice, ki je pokazala kako je treba delati v resnici za naš narod, ki leči pod toliko težo raznih bolezni.

Gospodarstvo.

Zaleglo je! Sporedno z raznimi gospodarskimi časopisi smo i mi ponovno napadali monopolno upravo radi njenih tobačnih nakupnih ter prodajnih komisij. Izleđa, da so ti napadi zalegli, ker je uprava monopola z ozirom na odlok finančnega ministra odredila na 10. decembra t. l. veliko prodajno licitacijo za 10.000.000 kg tobaka, ki se bo vršila v Beogradu in katere se bodo udeležile skoro vse evropske s tobačno trgovino se pečajoče firme.

Na ta način bo ostal prihranjen lep denar državi in izbila znatna pasivna postavka do komisijah v

tuini zabravljenega denarja v naši trgovski bilanci.

Povečanje glavnice Jugoslovensko-ameriške plovilbe. Dne 3. t. m. se je v Splitu vršil izredni občni zbor delničarjev Jugoslovensko-ameriške plovilbe pod predsedstvom g. Fran Petrnovića, mesto odsotnega predsednika Nikole Mihanovića. Občni zbor je bil sklican radi povečanja delniške glavnice od 3.250.000 zlatih dinariev na 6.500.000 zlatih dinariev (71 milijonov dinariev v papirju). Družba si namerava nabaviti še nekaj novih ladij. Pred nekoliko dnevi je bil za družbo dovršen 5. parnik, ki bo krščen na ime »Njegoš«. Povečanje

nerskem mestu Narodne banke, ki je bila doslej vsai na videz očuvana pred politično opredelitvijo, kateri se mora marsikatera naših bank zahvaliti za svoje sedanje mizerno stanje. Vlada govori o depolitizaciji naših gospodarskih institucij, dejstva pa govore, da v tem pogledu še vedno boli padamo in da se vnaša kontrola partij celo v one zavode, ki še niso bili osrečeni s tem nesrečnim žigom.

Statistika. Državna statistika govori, da pridelal pri nas seljak trikrat do štirikrat manje nego pri drugih narodih, ki imajo inače slabše pogoje za delo in obdelovante. Dočim pridelajo drugi narodi po 2500 do 3500 kg na 1 hektar, pridelamo pri nas ozimne pšenice 952 kg, jare pšenice do 666 kg, ozimne rži 823 kg, jare rži 606 kg, ovsa 645 kg in koruze 797 kg.

To so številke, s katerimi bi se morali pečati naši narodni očetje in jih dobro preštudirati namesto jalovih političnih kombinacij. Kaj je to niim mar, ki ne čutilo potreb očuvati niti tega kar že imamo in kar bo sričo nopolav v Voivodini še globoko padlo pod sedanjim minimum. Narod jih pač z dnevnico 300 dinariev še preslabo plača, da bi se mogli baviti s tako duhomornimi zadevami, kot je pozitivno delo za povzdigo našega poljedelstva. Poleg tega pa so še no večini seljaški poslancl, ki vse to že davno vedo.

Inž. ROGLIČ STANISLAV:

STROJNI PARK ŽELEZNIC V NAŠI DRŽAVI.

Obseg in pomen tega vprašanja je osredotočen v deistvu, da rabimo za vzdrževanje prometa na naših progah, ki merilo skupno blizu 10.000 km, okoli 2000 lokomotiv. Skupna nabavna vrednost teh sta 2 milijardi dinariev današnje vrednosti!

Če hočemo pravilno gospodariti na naših železnicah, moramo biti na laseh glede vseh potreb okoli nabave, vzdrževanja in izpopolnitve strojnega parka. Kljub temu da je bilo o tem že mnogo govorjenja in pisanja, je današnje stanje našega strojnega parka precej domankljivo. Vsled tega smatram za dobro in potrebno, če iznesem pred javnost svoje pomisleke in zaključke, ki sem si jih ustvaril na podlagi šestletnega delovanja v železniški strojni službi. Pričnem pa s strojnimi parkom, ki smo ga prevzeli od bivše južne železnice.

Ta park je obsegal ob prejemu okoli 250 lokomotiv. Stanje teh je različno. Okoli 100 lokomotiv je starih natj 30 let, da ne odgovarjajo več tehnično policijskim predpisom. Nekatere štejejo že celo čez 50 let. Ti stroji so že preživeli in daleko ne odgovarjajo današnjim potrebam. Posebno se občuti to pri določevanju tarifov, na katere vplivajo razmeroma visoki vzdrževalni stroški, mala potezna moč in manjša celotna učinkovitost zastarelih strojev, ki nikakor ne morejo konkurirati z novejšimi, močnejšimi in ekonomičnejšimi stroji.

Poleg omenjenih 10 zelo starih strojev je zapustila bivša južna železnica ostalih 100 strojev, ki so že blizu trideset let stari in ki enako čisto ne odgovarjajo docela prometnim potrebam. Tako, da je samo okoli 50 strojev, ki so bili zgrateni v zadnjih letih pred svetovno vojno in ki so z ekonomičnega stališča gledano, približno na visku sodobne tehnike. Čeravno obratnielo na drugih progah že mnogo boljši stroji.

Ako se hoče strojni park 250 lokomotiv, potrebnih za vzdrževanje prometa na progah bivše južne železnice v Jugoslaviji vzdrževati in če se s tridesetim letom stroji radi izrabljenia kasira, potem je treba letno na novo nabaviti kakih 8 do 10 strojev, torej v desetih letih 80

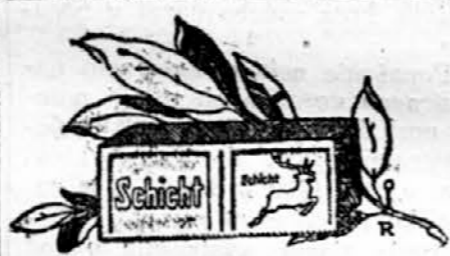
do 100. Bivša Južna železnica je v nasprotstvu z drž. železnicami ustavila s početkom svetovne vojne skoroda vsako nabavo novih strojev. Vsai no razdelbi nienega parka nam ni bil pridelen niti en stroj, ki bi bil zraien tekom vojne. Nainovejše stroje so dobile le Avstrija, Madžarska in deloma Italija.

Zbog tega imamo danes na progah bivše Južne železnice zelo star, precej nezanesljiv in obnem neekonomični strojni park.

Veliko boljše smo izišli pri dedščini bivših Avstrijskih državnih železnic, ki nam je prinesla okoli 150 večinoma modernih, težkih in ekonomičnih strojev. Bene se ne izkazuje samo po kakovosti, nego tudi pri številu. Uprava bivših Avstrijskih državnih železnic je namreč tudi med vojno nabavila okoli 30 novih strojev. Kakih 70 strojev odgovarja kakovosti onih 50 najboljših južne železnice. Od ostalih 50 strojev je okoli 30 blizu 30 let starih, dočim se je okoli 20 čisto zastarelih že kasiralo. Najstarejši stroji od bivših državnih železnic, ki so danes še v obratu, so stari največ 34 let.

(Dalie prihodnjic.)

Nacionalisti! Kupujte pri trgovcih, ki inserirajo v »Orjuni«!

Vsi hočejo kupovati Schicht-ovo mlo.

Nekateri se dajo pregovoriti, da vzamejo druga pralna sredstva.

Velika večina pa vaira ja na tem, da uporablja le pravo Schicht-ovo mlo.

Kateri so pametnejši? Previdni!

Vedo namreč, da more enkratna uporaba manjvrednega mila več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na cehi mila.

delniške glavnice je bilo sprejeto brez diskusije. Gotovi del nove emisije se ho prodal v prosti subskripciji. Kakor vidimo se ta paroplovna družba, v kateri sodelujejo predvsem južnoameriški Jugosloveni, lepo razvija.

Politiziranje našega gospodarstva. Casopisna poročila govore o zahtevi Radićevcev po podguver-

V RESTAVRACIJI »POD SKALCO«

Mestni trg šte. 11, se vrši vsak dan od 20. — 1. ure ponoči koncert. Na razpolago so dobra prijazna štajerska, doljenjska in desetina vina, ter topla in hladna jedila.

Amerikanska strojna olja
cilinderska olja
autoolja
bencin
surovine za svečarne
surovine za mlarne i. t. d.

„OLEUM“
družba z o. z.

LJUBLJANA
TELEFON ŠTEV. 910.

Ant. Krisper

LJUBLJANA
Mestni trg 26

ZALOGA
galanterijskega blaga.

Tovarna čevljev

TUDI STARA MATI

si ogleda zlato mlo, katerega priznana nedosegljivo kakovost in štedljivost pri uporabi se splošno hvall. To je pristno

ZLATOROG terpentinovo mlo

ki napravi tako lepo, belo, bleščeče in duhteče perilo. Vrhutega vsebuje po vsak tisoči komad

pristen zlatnik
po 10 frankov.

RESTAVRACIJA LJUBLJANSKI DVOR

najmodernejša ureljna in okrasbovana. Izborna kuhinja. Najboljša domačina inoz. vina. Prilistni teran. Vsak dan morske ribe.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejša urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najprejstejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, telesovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Casopise, revije, mlad. tiste.

Okrasna oprema. Ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

GRADBENO PODJETJE ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA Bohoričeva ulica št. 24